

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy:

mgr Irena Drozd

Stopień /tytuł naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

ks. prof. dr hab. Stanisław Nabywaniec

Temat rozprawy doktorskiej:

Dzieje Zgromadzenia Sióstr Służebnic Niepokalanej Panny Maryi w Polsce.

Słowa kluczowe:

Siostry Służebnice, Kościół Greckokatolicki, pojednanie, ekumenizm, Cyryl Sielecki, Jeremiasz Łomnicki, Josophata Hordaszewska, Unicy

Streszczenie:

Głównym celem dysertacji pod tytułem: „Dzieje Zgromadzenia Sióstr Służebnic Niepokalanej Panny Maryi w Polsce” było zrekonstruowanie historii oraz zbadanie działalności instytutu w Polsce. Potrzeby społeczne w Europie XIX w., przyczyniły się do powstania wielu nowych wspólnot zakonnych, instytucji, stowarzyszeń, bractw, których głównym zadaniem była troska o człowieka, opieka nad sierotami i ubogimi, podniesienie poziomu wykształcenia dzieci i młodzieży oraz chęć niesienia pomocy medycznej chorym. Wśród wielu zakonów łacińskich w 1892 r., powstało w Kościele greckokatolickim pierwsze aktywne Zgromadzenie Sióstr Służebnic Niepokalanej Panny Maryi. Młoda instytucja była na tyle dynamiczna, iż w ciągu niespełna dziesięciu lat działalności objęła swoim zasięgiem nie tylko Galicję, ale również dotarła do Kanady i Brazylii, poszerzając obecność sióstr o kolejne kraje europejskie Chorwację, Serbię, Słowację, Włochy. Autorka podjęła się opracowania genezy oraz dziejów zgromadzenia, ze szczególnym uwzględnieniem historii prowincji Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Polsce, nawiązując do jej początków w XIX w. oraz analizując delegalizację instytucji i trudną sytuację sióstr w okresie powojennym. Ponadto gruntownie została opisana działalność osób, które współtworzyły zgromadzenie oraz ponosiły odpowiedzialność za jego zarządzanie. W ten sposób poszukiwano odpowiedzi na pytanie, jaki wizerunek Sióstr Służebnic NPM został wykreowany na przestrzeni wieków oraz jak wyglądało funkcjonowanie poszczególnych wspólnot w szerszym kontekście społeczno-kulturowym.

Opracowanie zostało podzielone na cztery rozdziały w układzie chronologiczno-rzeczowym. W pierwszym rozdziale wyjaśniającym początki Zgromadzenia Sióstr Służebnic NPM przedstawione zostały wydarzenia historyczne mające wpływ na powstanie nowej

instytucji zakonnej. Na szczególną uwagę zasługują współzałożyciele ks. Cyryl Sielecki, o. Jeremiasz Łomnicki OSBM i s. Josafata Michalina Hordaszewska, którzy wraz z pierwszą wspólnotą sióstr budowali od podstaw dzieło, które odegrało ogromną rolę w życiu Kościoła greckokatolickiego. Gotowość pierwszych kandydatek do bezinteresownego posłużenia najuboższym stała się bezpośrednim bodźcem do zaistnienia nowej instytucji i poszukiwania rozwiązań na ówczesne problemy społeczne. Faktem wartym zauważenia jest uzyskanie przez zgromadzenie statusu instytucji na prawie papieskim, co przyczyniło się do usamodzielnienia zgromadzenia oraz sprawniejszego funkcjonowania w różnych państwach pod bezpośrednim nadzorem kurii rzymskiej.

Rozdział drugi został poświęcony sytuacji zgromadzenia podczas drugiej wojny światowej i zaraz po jej zakończeniu. Dezorganizacja polityczna i przemiany społeczne spowodowane działaniami wojennymi miały decydujące znaczenie na funkcjonowanie wspólnoty zakonnej w Europie Środkowo-Wschodniej. Sytuacja powojenna zmusiła siostry służebnice nie tylko do prowadzenia działalności w konspiracji w związku z likwidacją Kościoła greckokatolickiego w USRR i innych państwach komunistycznych, ale również do całkowitej reorganizacji struktur, łącznie z przeniesieniem zarządu generalnego do Rzymu.

W trzecim rozdziale zostały ujęte sprawy organizacyjno-prawne nowopowstałej wiceprowincji w Polsce oraz życie wspólnot zakonnych w Chełmie, Adampolu, Gościeradowie, Janowie Lubelskim, Matczynie, Nowogardzie Szczecińskim, Goleniowie, Maszewie, Wałczu, Świdwinie, Starym Kurowie, Karlinie, Miastku, Koszalinie, Halembie, Piątku. Sporo uwagi poświęcono także odrodzeniu życia zakonnego w Przemyślu i uzyskaniu jurysdykcji nad wspólnotami w Rzymie i Paryżu. W tej części pracy została przeanalizowana również aktywność greckokatolickiego zgromadzenia na rzecz Kościoła rzymskokatolickiego i wsparcie jego w działalności duszpasterskiej.

Czwarty rozdział przedstawia działalność sióstr przebywających we wspólnotach zakonnych w Warszawie, Olsztynie, Kruklankach, Bartoszycach, Przemyślu i Prałkowcach podczas trwającej w Polsce transformacji ustrojowej. W tej części pracy dokonana została analiza przekształceń struktury zgromadzenia w Polsce w kontekście dokonujących się przemian politycznych, społecznych i wyznaniowych.

Autorka ma nadzieję, iż opracowanie dziejów Zgromadzenia Sióstr Służebnic NPM w Polsce, przybliży nie tylko specyfikę duchowości tradycji wschodniej, ale wypełni lukę w dotychczasowych opracowaniach dotyczących charyzmatu i zaangażowania oraz działalności wspólnot zakonnych Kościoła greckokatolickiego w poprawę jakości życia religijnego, społecznego i edukacyjnego, co stanie się przedmiotem dalszych studiów i naukowych dociekań.

Treua Drod